

نرمتنان سواحل ایرانی (هور العظیم)

مهدی تجلی پور

گروه ماهی شناسی دانشکده دامپروری - دانشگاه تهران

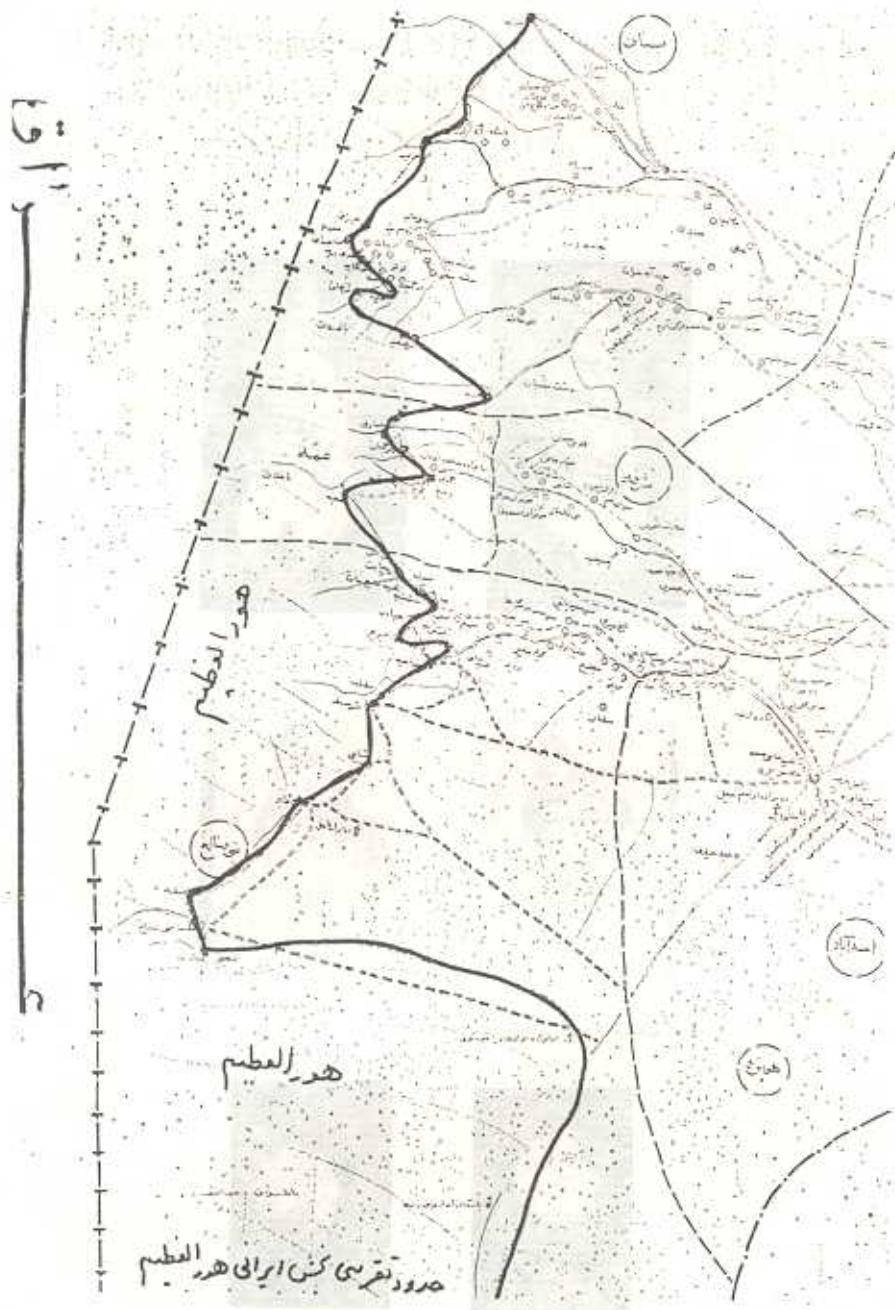
مرداب بزرگ غرب خوزستان از نظر زیستی و اقتصادی اهمیت زیادی دارد و برای اولین بار ۸ نرمتن از منطقه مذکور معرفی می‌گردد. جا دارد محققین پلاتکتون شناس، هاهی شناس، پرندۀ شناس و گیاه‌شناس نیز از منطقه مذکور بازدید بعمل آوردند. برای این منظور به ذکر نام بعضی از گیاهان و ماهیان و پرندگان منطقه نیز پرداخته‌ایم.

مقدمه

هور العظیم مرداب بزرگی به وسعت ۶۰۰ کیلومتر مربع در غرب خوزستان است و از تلاقي دو رود ديروج و كرخه كور در فاصله صد کيلومتری اهواز و چهل کيلومتری سوسنگرد پدييد آمده است. طول ساحل ايراني اين مرداب در حدود ۶۰ کيلومتر و عرض منطقه ايران آن ۲۰ کيلومتر می‌باشد. يعني قریب هزار کيلومتر مربع آن به ايران تعلق دارد.

طول مرداب در حدود ۸۵ کيلومتر و پهنه‌اي آن ۶۵ کيلومتر است. بيشينه پيشروي د پسروري آب درخشکي اطراف مرداب به چهار کيلومتر هيرسد. عمق متوسط مرداب ۵۰ سانتيمتر و در موقع پر آبی در بعضی از مناطق عمق آب به ۸ هتر هيرسد.

* بحاجت از همکاری آقای دکتر حسن دیانت نژاد و دکتر بابام خبر دانشیاران گیاه شناسی دانشگاه در بیت معلم و تهران سپاسگزاری نمایم.

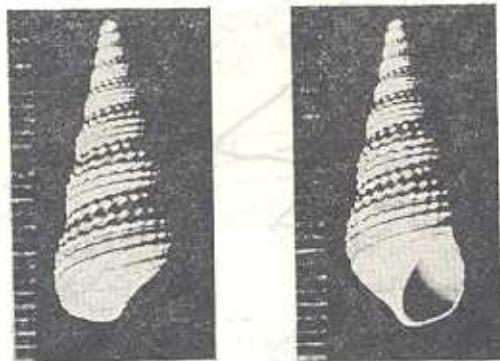

بخت ابراهیم هور العظیم و رفرب خوزستان

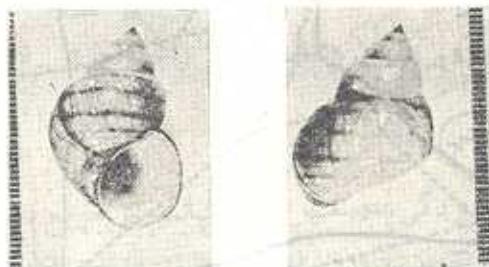
صود تقریبی کنن ایرانی هر العظیم

گل و گیاه از جمله این گونه های معمولی بصری دیر است.
(Spirogyra SP; Agropyrum SP; Potamogeton crispus L.
Nymphaea SP, Ceratophyllum demersum L Phragmites
communis Trin Typha martinii jordan; Ranunculus aquatilis L.)

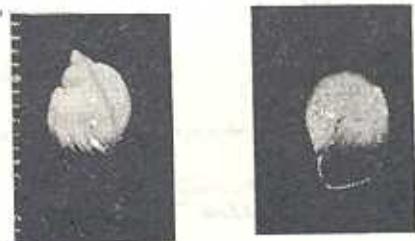
با این که در قابستان قسمت اعظم هر داپ خشک است و با وجود صید فراوان و بی روند مردم

1- *Melanooides tuberculata* Muller, 1774

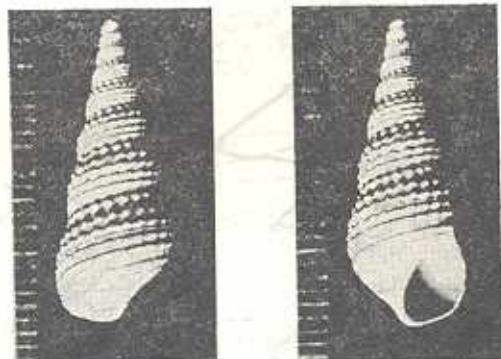
2- *Bellamya bengalensis*

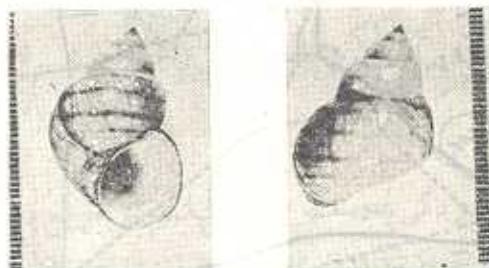
3- *Lymnaea iranica* Annan et Prash, 1919

(*Spirogyra* SP; *Agropyrum* SP; *Potamogeton crispus* L.
Nymphaea SP; *Ceratophyllum demersum* L *Phragmites*
communis Trin *Typha martinii* jordan; *Ranunculus aquatilis* L.)

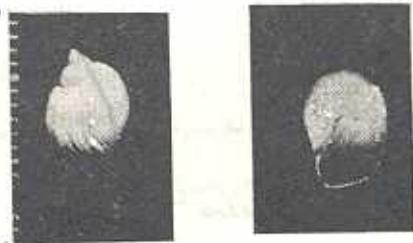
با این که در تاپستان قسمت اعظم هر داب خشک است و با وجود صید فراوان و بی روند مردم

1- *Melanooides tuberculata* Muller, 1774

2- *Bellamya bengalensis*

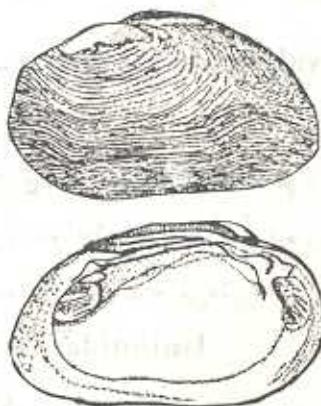

3- *Lymnaea iranica* Annan et Prash, 1919

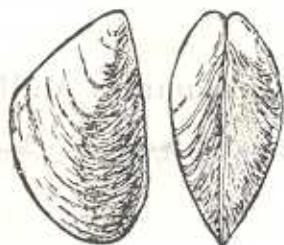
(*Barbus sharpeyi* Barbus *grypus*; *Barbus lacera*, *Barbus Rajanorum*, *Parasilurus triostegus*, *Aspius vorax*; *Cyprinion Wastoni*; *Liza abu mystus pelasius*)

روش کار

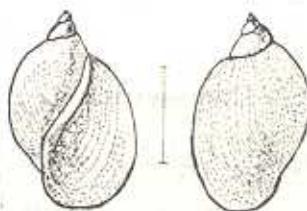
تجویه برداری ساحلی بکمات بیلچه و غربال شستشو انجام شده . گفت مرداب که پوشیده

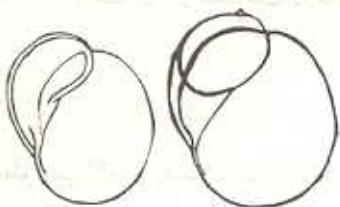
4- *Unio continentalis* (Haas)

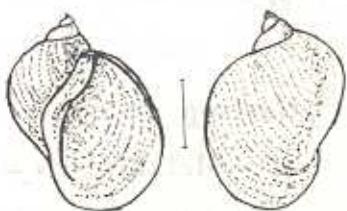
2- *Dreissena polymorpha*
polymorpha (Pallas)

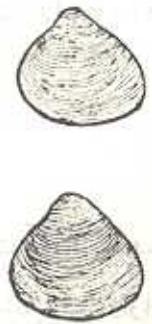
5- *Lymnaea irunica* An. & Pr.

6- *Lymnaea glutinosa* Muller,

6- *Lymnaea persica* Isseki, 1865

9- *Gorbicula fluminea*
Muller, 1777

میطعه شناسایی شد. بعضی از نمونه‌های تیره Dreissenidae از ساقه‌گیاهان جدا شده است.
نرمتنان بدست آمده در شیشه‌های الکل و آلدئید فرمیک نگهداری شده و در آزمایشگاه
شناسایی شدند.

لیست نرمتنان

الف - نرمتنان دوکفه‌ای Bivalvia

I - تیره Corbiculidae

از این تیره تعداد زیادی از گونه *Corbicula fluminea* Müller, 1774 و ^۸ *Corbicula* ^{۱۹} ، در روی سواحل شنی بدست آمده، درازای متوسط این نمونه‌ها ۱۲، پهنای متوسط ۱۴ ضخامت دو صدف رویهم ۵ میلی‌متر است.

II - تیره Unionidae

تعداد کمی از افراد این تیره بدست آمده که همه از گونه *Unio continentalis* (Haas, 1900) هستند.

اندازه متوسط فاصله تارک تا دامن آنها ۲۰، پهنای متوسط ۴۵ و ضخامت دو صدف رویهم ۲۰ میلی‌متر است.

III - تیره Dreissenidae

تعداد زیادی از افراد این تیره در تمام مرداب بطور پراکنده بدست آمده که همه در گونه *Dreissena polymorpha* (Pallas, 1771) به ساقه‌نی (Phragmites communis L.) چسبیده بودند. درازای متوسط آنها ۲۱، پهنای متوسط ۱۰ و ضخامت دو صدف رویهم ۱۰ میلی‌متر است. رنگ صدف سفید و روی آن پوشیده از خطوط‌های عرضی فراوان است.

ب - شکمپیان Gastropoda

I - تیره Melaniidae

تعداد زیادی از افراد این تیره در مرداب بدست آمده که همه از گونه *Melanoides tuberculata* Müller, 1774 ^(۱) هستند. چرخه‌این صدف دارای ۸ حلقه پوشیده از خطوط

از این تیره سه گونه بشرح زیر شناسائی شده است.

(۱) *Limnaea glutinosa* Müller, 1774 دهانه پهن و پیچه کوچک دارد و در مرداب

فراآوان است.

(۲) *L. persica* Issel, 1865 دهانه بسیار پهن شبیه به گوش دارد و در مرداب

فراآوان است.

(۳) *L.iranica* Annan & Prash, 1919 صدف زرد زودشکن و بیضی شکل دارد.

Viviparidae - تیره III

افراد این تیره نسبت به دیگر تیره‌های نرمتن در مرداب بسیارند و همه آنها در اندازه‌های

مختلف به گونه *Bellamya bengalensis* تعلق دارند.

رنگ صدف کرم مایل به سبز و درون آن بنفش روشن است.

تعدادی از نرمتنان *Helicidocce* (۱۲ و ۱۴) بدست آمده که هنوز بطور دقیق نامگذاری

نشده است.

Bibliographie

- 1- 1774: Müller, O.F.
Vermium terrestrium et fluviatilium seu animal-lium infusoriorum, helminticorum et testaceorum, non marinorum suocinata.
Historio-II: 1-214.
- 2- 1866: Issel, A.
Catalogo dei Molluschi racolti della Missione italiana in persia.
Mem. della realla. Acad. delle Sci. di Torino. Ser 2 T. 23
- 3- 1919: Annandale, N. & Prashad, B.
The Mollusca of the inland Waters of Baluchistan and of Seistan. Records. Indian Museum. vol. XVIII, part II.
- 4- 1936: Germain, L.
Mollusques terrestres et fluviatiles d'Asia mineure. Chevalier, Paris. 1-433.
- 5- 1952: Zhadin, V.I.
Mollusks of fresh and Brakish waters of the U.S.S.R Akad. Nauk. Israel. Progr. for. Sci. Transla. Jerus. 1965.
- 6- 1957: Hubendick, Bengt.
Recent, Lymnaeidae.
Stockholm. FJ. Ser. Band.3. Nol.
- 7- 1957 : Starmuhner, F.U.A. Edlauer.
Beitrage zur kenntnis der Mollusken fauna des Iran. Akad. Wiss. Math. Natur. Abt. 1, Bd. 166-H. 9-10: 435-495.
- 8- 1962- Biggs, H.E.I.
Mollusca of the Iranian plateau.

Etude generale sur l'etang d'Hour-ol-azim.

(En farsi; manuscrit.)

10- 1968: Brandt, R.A.M

Description of new non marine Mollusks from Asia Archiv fur
Molluskenkunde. Bd. 98. Num. 5/6.P.213-289.

11- 1969: Chevallier, H.

Mollusques du desert du Lout (Iran.)
(Manuscrit, sevef. CNRS/R Cp. 140).

12- 1976: Yassin.I.

Contribution to the study of some terrestrial Mollusks of -
Mazandran

Mangandran, Gillan and Azerbaijan. Province.

Environmental studies, Iran.No.6

Cent. for. Coordin. of envir. stud. Univ. Teheran.

13- 1977: Tadjalli-pour.M.

Dreissena polymorpha polymorpha (Pallas, 1771) in Iran.

14- 1977: Tadjalli-pour. M.

Les Mollusques marins des cotes iraniennes de la Mer
Caspienne (Astara-Hachtpar)

Jour. Conch. Vol. 114. fasc. 3-4